

دولت اسلامی افغانستان
مرکز تعلیمی افغانستان

(۲)

آموزش خواندن و نوشتن

مؤلف: فتح محمد منظر آسمانی
محقق و تصحیح: عبدالوکیل دینی، میر عبد العظیم بٹوری

سال - ۱۳۲۱

دولت اسلامی افغانستان
مرکز تعلیمی افغانستان

(۲)

آموزش

خواندن و نوشتن

مؤلف : فتح محمد منظر آسمانی
تدقیق و تصحیح : عبدالوکیل حنیفی ، میر عبد العظیم نظری ،

سال - ۱۳۲۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله وأصحابه

أجمعين .

از نگاه اینکه علم بالاسی مرد وزن فرض است و بهترین وسیله فرا گرفتن علم، داشتن سواد است، آموختن سواد نیز از ضروریات بشمار میرود. علاوه بر آموختن سواد در حیات روزمره هر فرد، دارای هر کسب و پیشه ای که باشد مفید و قابل اهمیت است.

کاسب، دهبان، تاجار و غیره هر کدام جهت یادداشت معاملات روزمره خویش به آموختن سواد ضرورت دارد. روی همین منظور مرکز تعلیمی افغانستان از چند سال به اینطرف کورس های متعدد سواد آموزی برای مجاهدین دایر کرده است که بالوسیله عده ای زیادی از هموطنان ما از نعمت سواد بهره مند شده اند. در کتب صنوف اول، دوم و سوم سواد آموزی مرکز تعلیمی موضوعات علوم دینی و حساب هم گنجانیده شده، فارغان کورس های سواد آموزی مرکز تعلیمی علاوه از خواندن و نوشتن، حساب و علوم دینی را نیز تا اندازه لازم آموخته اند.

چون دلچسپ‌ترین راه جهت آموختن سواد آنست که موضوعات کتب سوادآموزی به پیشه و شغل سوادآموز ارتباط داشته باشد، مرکز تعلیمی تقصیم گرفت که حتی‌الوسع در نوشتن و چاپ کتب سوادآموزی به ارتباط پیشه‌های مختلف مبادرت ورزد، تا پیشه‌وران از یکطرف به شوق و دلچسپی متوجه آموختن سواد گردند، و از جانب دیگر معلوماتی در قسمت بهتر ساختن وضع پیشه‌خویش نیز حاصل نمایند.

کتاب هدایگی از همان جمله کتابهایست که در پهلوی سوادآموزی یک عدد از اصول تالکداری را برای پیشه‌وران و تالکداران نیز رهنمایی می‌کند.

نویسنده این کتاب آقای منتظر، چهارت خاصی را در تحریر اصل کتاب و بهچنان در رهنمای تدریس آن به کار برده است.

امید داریم که این کتاب وسیله خوبی برای باغبانان و وطن‌عزیزان ما از رهگذر آموختن سواد و حصول معلومات مفید در سواد تالکداری شده بتواند و کتاب رهنمای تدریس آن استادان محترم سوادآموزی را در قسمت تدریس اصل کتاب محمد گردد.

ومن الله التوفیق
مرکز تعلیمی افغانستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درس اول

خدا (ج)

خدا (ج)

ا	د	خ
---	---	---

شاگردان بنویسید :

خ				
خ				

د				
ا				

خدا،				
خدا،				
خدا،				

درجہ‌های خالی بنویسید

خ	د	ا	خدا (ج)

درس دوم

آب

آ	ب
---	---

درجہ‌های خالی بنویسید

آ	آب	ب	آ

شاگردان بنویسید :

ب				
ب				

۱				
۱				

۱				
۱				
۱				

درس سوم

هوا

ا	و	ه
---	---	---

درج‌های خالی بنویسید

ه	و	ا	هوا

شاگردان بنویسند :

	ه
	و

	خ
	د

	خدا،
	آب
	هوا

از حرف ها کلمه بسازید .

مثال:		ه	و	ا	هوا
۱	خ	د	ا		
۲	آ	ب			
۳	د	ا	د		
۴	د	و	ا		
۵	د	و	د		
۶	ب	و	د		

از حرف کلمه بسازید .

هـ	و	ا	هوا
۱	د	و	ا
۲	د	ا	د
۳	ز	و	د
۴	ب	و	د
۵	د	ر	د
۶	آ	ب	
۷	د	ا	د

در این کلمه ها کدام حرف ها اند :

کلمه ها		حرف ها	
مثال :	بود	منفصل	ب و د
		متصل	ب و د
۱	دوا	منفصل	
		متصل	
۲	داد	منفصل	
		متصل	
۳	بابا	منفصل	
		متصل	
۴	دوا	منفصل	
		متصل	
۵	درد	منفصل	
		متصل	
۶	بود	منفصل	
		متصل	

درس چہارم

خاک

ک

ا

خ

در جاهای خالی بنویسید

خ	ا	ک	خاک

شاگردان بنویسند :

				خدا
				خوب

				آخ
				بابا

				آب
				هوا
				خاک

از حروف ها کلمه بسازید

مثال:		و	ا	هوا
۱	خ	ا	ک	
۲	خ	و	ب	
۳	ه	و	ا	
۴	خ	د	ا	
۵	ب	ا	د	
۶	خ	ا	ک	
۷	د	ا	د	

درس پنجم

تاک

ک

ا

ت

در جاهای خالی بنویسید :

ت	ا	ک	تاک

در این کلمه ها کدام حرف ها اند :

کلمه ها		حرف ها	
مثال :	خوب	منفصل	خ و ب
		متصل	خ و ب
۱	تاک	منفصل	
		متصل	
۲	توت	منفصل	
		متصل	
۳	بوت	منفصل	
		متصل	
۴	خاک	منفصل	
		متصل	
۵	خوب	منفصل	
		متصل	
۶	کود	منفصل	
		متصل	

از حرف ها کلمه بسازید :

مثال :		ه	و	ا	هوا
۱	ت	ا	ک		
۲	ت	و	ت		
۳	ب	و	ت		
۴	خ	ا	ک		
۵	خ	و	ب		
۶	ک	و	د		

شاگردان بنویسند :

				خدا
				خوب

				خاک
				کود

				تاک
				توت
				بوت

در ششم

انگور

ا	ن	گ	و	ر
---	---	---	---	---

درجاهای خالی بنویسید :

انگور	ر	گ و	ان
رنگ	گ	ن	ر
گا و	و	ا	گ

در این کلمه ها کدام حرف ها اند :

کلمه ها		حرف ها
مثال انگور	۱	رنگ
	۲	گور
۳	۴	گاو
	۵	کود
۶	۷	کندو
	۸	کار

از حرف ها کلمه بسازید .

مثال خ	ر	ا	ب	خراب
۱	م	ک	ت	ب
۲	ن	و	ب	ت
۳	ک	و	د	
۴	ا	ن	ا	ر
۵	ک	و	ر	
۶	ک	ن	د	و
۷	ک	ا	ر	د

شاگردان بنویسند و بخوانند :

داود	گاوها	را	آب	داد

داود	تاک‌ها	را	آب	داد

داود	تاک‌ها	را	کود	داد

درس، مقسم

میوه

ه

و

ی

م

درجاهای خالی بنویسید :

م	ی	و	میوه
م	و	م	موم
م	و	ی	موی

در این کلمه ها کدام حرف ها اند :

کلمه ها		حرف ها	
مثال	میوه	منفصل	م ی و ه
		متصل	م ی و ه
۱	شاندن	منفصل	
		متصل	
۲	خام	منفصل	
		متصل	
۳	خانه	منفصل	
		متصل	
۴	مهمان	منفصل	
		متصل	
۵	خیرات	منفصل	
		متصل	
۶	خوردن	منفصل	
		متصل	

درجاهای خالی بنویسید :

			خوردن
			میخورم
			میخوریم
			میخوری
			میخورید
			میخورد
			میخورند

در جای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

من انگور

ما انگور

او انگور

کلمه های مناسب :

میخورم

میخوریم

میخورد

خوردن

خورد

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها :

همه	انگور
مهمان ها	میوه
آنها	می خورند

در این جا جمله بسازید :

درس، هشتم

کشش

ک	ش	م	ش
---	---	---	---

از این حرف‌ها کلمه بسازید :

مثال	ک	ش م	ش	کشش
۱	ر	پ	ش ه	
۲	ش	ا خ	ه	
۳	م	ا	ش	
۴	ش	م	ا	
۵	ش	پ	ر	
۶	ب	ا ر	ش	

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها	
مثال :	کشمش	ک	ش
		م	ش
۱	ریشه	ک	ش
		م	ش
۲	تنه	ک	ش
		م	ش
۳	شاخه	ک	ش
		م	ش
۴	برگ	ک	ش
		م	ش
۵	نوده	ک	ش
		م	ش
۶	خوشه	ک	ش
		م	ش

از حرف ها کلمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	مثال : خ	
	ه	ش	ی	ر	۱
		ه	ن	ت	۲
	ه	خ	ا	ش	۳
	ه	د	و	ن	۴
	ه	و	ش ا	خ ی	۵
	ن	ی	ر	ش ی	۶
		ش	ر	ت	۷

شاگردان بنویسند و بخوانند :

تاک	ها	ریشه	ها	دارند

تاک	ها	شاخه	ها	دارند

تاک	ها	برگ	ها	دارند

من تاک دارم

ما تاک داریم

تو تاک داری

شما تاک دارید

او تاک دارد

آنها تاک دارند

در جای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

من . . . دارم

تاک . . . دارد

خوشه ها . . . دارند

کلمه های مناسب :

تاک

خوشه ها

انگور

شام

شیر

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها

خوشه های	تاک ها
انگور	برگ ها
دارند	شاخه ها
	و

در این جملله بسازید .

درس پنجم

پیوند

د

ن

و

ی

پ

درجاهای خالی بنویسید .

مثال :	و ن	د	پیوند
۱	پاپ	خ ت	ه
۲	پا	پ ا	ا ن
۳	پُ	ش ت	ه
۴	ت	و	پ
۵	پُ	ن د	ک
۶	پ و	ر	ه

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

حرف ها		کلمه ها
پ ی و ن د	منفصل	مثال : پیوند
	متصل	
	منفصل	۱ پناه
	متصل	
	منفصل	۲ پایان
	متصل	
	منفصل	۳ تپه
	متصل	
	منفصل	۴ چپ
	متصل	
	منفصل	۵ توپ
	متصل	
	منفصل	۶ همت
	متصل	

از حروف هاکمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	مثال : خ	
	ن	ا	ی	پ ا	۱
	ه	ن	ی	پ	۲
	ه	ت	ش	پ	۳
		ت	م	ه	۴
	ه	ب	ن	پ	۵
	ک	ا	ش	پ و	۶
		ه	پ	ت	۷

شاگردان بنویسند و بخوانند :

پای	توپ	پُشته	پخته	پیر

چپ	تپه	پیوند	پوره	پدر

پندک	پُشته	پایان	پخته	پیوند

جمله های زیر را بخوانید :

من تاک های خود را پیوند می کنم .

ما تاک های خود را پیوند می کنیم .

تو تاک های خود را پیوند می کنی .

شما تاک های خود را پیوند می کنید .

او تاک های خود را پیوند می کند .

آنها تاک های خود را پیوند می کنند .

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید :

همه تاکداران کشت خود را خیشاوه . . .

تو هم خیشاوه . . .

من هم خیشاوه . . .

کلمه های مناسب :

میکنند

میکنی

میکنم

دارم

خوردم

با کلمه‌ها جمله بسازید :

با این کلمه‌ها

همه	خیشاره
تا کد اران	و
کشت خود را	شاخه بری
آبیاری	میکنند

در این جا جمله بسازید :

درس دهم

گشش سبز

ز	ب	س	ش	م	ش	ک
---	---	---	---	---	---	---

در جاهای خالی بنویسید .

سبز	ز	ب	مثال:	
	ت	س	ا	۱
	خ	ر	س	۲
	ر	د و	م ز	۳
	ز	م ا	ن	۴
	س	ب ا	ک ر	۵
	ت	س	م ا	۶

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها	
مثال : زمستان		منفصل	ز م س ت ا ن
		متصل	ز م س ت ا ن
۱	سبزه	منفصل	
		متصل	
۲	سایگی	منفصل	
		متصل	
۳	ترازو	منفصل	
		متصل	
۴	سخن	منفصل	
		متصل	
۵	زمین	منفصل	
		متصل	
۶	ترکاری	منفصل	
		متصل	

از حرف ها کلمه بسازید .

خوشه	ه	ش	و	خ	مثال:
	ر	ز ا	ا	ب	۱
	ن	ا	م	آ س	۲
	ی	د	ر	س	۳
	ا	ی ه	ز	س ب	۴
	س	ا	ر ب	ک	۵
		س	ا	د	۶
	ت	ر	ز ا	و	۷

شاگردان بنویسند :

دست	ستاره	پسته	تابستان	سایگی

پیزار	نماز	زمین	مزدور	سبزه

بازو	بازار	دست	سیاه	سُرخ

درجاهاً خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

این کشمش . . . است .

آن کشمش . . . است .

آن کشمش دیگر . . . است .

کلمه‌های مناسب :

سُرخ

زرد

سبز

آبی

سیاه

با کلمه هاجله بسازید

با این کلمه ها

امروز	کشمش سیاه
بازار	بسیار
کشمش سُرخ	گرم
کشمش سبز	است

در این جاجله بسازید :

این جملات را بخوانید :

من انگور خود را کشمش می‌سازم .

ما انگور خود را کشمش می‌سازیم .

تو انگور خود را کشمش می‌سازی .

شما انگور خود را کشمش می‌سازید .

او انگور خود را کشمش می‌سازد .

آنها انگور خود را کشمش می‌سازند

درس یازدهم

ضعیف

ض	ع	ی	ف
---	---	---	---

درجاهای خالی بنویسید :

ضرر	ر	ر	مثال : ض	
	ف	ع ی	ض	۱
	ت	ز	ع	۲
	ض	ر	ذ	۳
	ع	ر و	ش	۴
	ب	ی	ع	۵
	و	ض	و	۶

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها	
مثال؛ ضعیف		ض ع ی ف	منفصل
		ض ی ف	متصل
۱ عیب			منفصل
			متصل
۲ مضر			منفصل
			متصل
۳ فرض			منفصل
			متصل
۴ عزت			منفصل
			متصل
۵ بیع			منفصل
			متصل
۶ شرع			منفصل
			متصل

از حرف ها کلمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	مثال، خ	
	ف	ی	ع	ض	۱
	ض ه	ی	ر	ع	۲
	ر	ت ب	ع	م	۳
	ض	ی	ر	م	۴
	ف	ر	ش	ا	۵
		ض	ر	ف	۶
	د	ی	ف	س	۷

شاگردان بنویسند و بخوانند :

وضوء	قرض	فرش	اشرف	حوض

مضر	صفت	معتبر	شروع	مرض

عریضه	دعوت	فروش	رفیق	مفت

در جاها خالی یک کلمه مناسب بگذارید :

بیخ تان باید . . . شود .

اگر به تان کود داده شود . . . نمی شود .

تان باید . . . شود .

اگر تان درست . . . شود ضعیف نمیشود .

کلمه های مناسب :

خیشاوه

صفت

ضعیف

آبیاری

شاخه بری

با کلمه‌ها جمله بسازید :

با این کلمه‌ها

پرستاری	اگر
شود	تاك
ضعیف	نخشاوه
نمیشود	شاخه بری

در این جا جمله بسازید :

من از فروش انگور خود فایده کردم .

ما از فروش انگور خود فایده کردیم .

تو از فروش انگور خود فایده کردی .

شما از فروش انگور خود فایده کردید .

او از فروش انگور خود فایده کرد .

آنها از فروش انگور خود فایده کردند .

درس دوازدهم

قلم

ق	ل	م
---	---	---

درج‌های خالی بنویسند :

شال :	و	ق	شوق
۱	و	ل	
۲	ی	ل	
۳	ش	ق	
۴	ل	م	
۵	ق	م ه	
۶	ی	ر	

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها
مثال : انقلاب	۱	انقلاب
	۲	انقلاب
مقبول	۱	مقبول
	۲	مقبول
مشق	۱	مشق
	۲	مشق
قاق	۱	قاق
	۲	قاق
فیل	۱	فیل
	۲	فیل
لقمه	۱	لقمه
	۲	لقمه

از حروف‌ها کلمه بسازید .

خوشه	ه	ش	و	مثال: خ	
	و	ح	ق	ف	۱
	ل	و	ب	م ق	۲
	ه	م	ق	ل	۳
	م	و	ل	م ع	۴
	ه	ک	س	م	۵
	ل	ح	ل	خ	۶
	ل	م	ل	م	۷

شاگردان بنویسند و بخوانند :

ململ	مشق	قول	قلم	شوق

لقمه	عقل	مسکه	فقیر	معلوم

انقلاب	قوی	فاق	حق	بال

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید :

آدم را کسی دوست ندارد .

آدم بد قول مردم نیست .

. را کسی به گپ کرده نمیتواند .

کلمه های مناسب :

بد قول

مقبول

فیل

قیل

لقمه

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها :

کس	آدم
دوست	بدقول
ندارد	را
	هیچ

در این جا جمله بسازید :

این جملات را بخوانید :

من به قول خود وفا کرده ام .

ما به قول خود وفا کرده ایم .

تو به قول خود وفا کرده ای .

شما به قول خود وفا کرده اید .

او به قول خود وفا کرده است .

آنها به قول خود وفا کرده اند .

درس سیزدهم

چراغ

غ

ا

ر

چ

در جاهای خالی بنویسید :

مثال:		چاپ	یا	غ	چغ
۱	غ	ل	ه		
۲	تا	یا	غ		
۳	ر	ا	غ		
۴	م	ر	چ		
۵	یا یا	چاپ	ک		
۶	چاپ یا	ل	ه		

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها
مثال؛ چارمغز	منفصل	چ ا ر م غ ز
	متصل	چ ا ر م غ ز
۱ پیچک	منفصل	
	متصل	
۲ چهار	منفصل	
	متصل	
۳ هیچ	منفصل	
	متصل	
۴ کچالو	منفصل	
	متصل	
۵ بیغم	منفصل	
	متصل	
۶ چراغ	منفصل	
	متصل	

از حرف ها کلمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	شال : خ	
	ت	ر	ی	غ	۱
	ه	چ	غ	ب ا	۲
	و	ق	ا	چ	۳
	ی	ق	ا	ق	۴
	ک	چ	ی	پ	۵
	ل و	ا	چ	ک	۶
	غ	ا	ر	چ	۷

شاگردان بنویسند :

چراغ	بیغم	کچالو	چارمغز	دروغ

غنچه	چهار	هیچ	بیغیرت	چینغ

مرچ	چرم	پیچک	باغ	غازی

درجاهاً خالی یک کلمه مناسب بگذارید :

من پاکستان ساخته ام .

امسال یک هم ساختم .

چیله کردن راز یاد میسازد .

کلمه های مناسب :

چندین

چیله باغ

حاصل تاک

فراوان

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها :

چیلہ	ها
کردن	را
حاصل	زیاد
تاک	میسازد

در این جا جمله بسازید :

این جمله ها را بخوانید :

من تاک های خود را چیله کرده بودم .

ما تاک های خود را چیله کرده بودیم .

تو تاک های خود را چیله کرده بودی .

شما تاک های خود را چیله کرده بودید .

او تاک های خود را چیله کرده بود .

آنها تاک های خود را چیله کرده بودند .

درس چهاردهم

ش

ش

م

ر

علاج

ع	ل	ا	ج
---	---	---	---

در جاهای خالی بنویسید :

مثال :	ع	ل ا	ج	علاج
۱	ج	ن	گ	
۲	گ	ن	ج	
۳	م پ	ر ا	ش	
۴	ث و	ا	ب	
۵	ت ا	ث پ	ر	
۶	م س	ج	د	

براین کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها
مثال : جنگال		ج ن ج ا ل منفصل
		ج ز ج ا ل متصل
۱ جنگ		منفصل
		متصل
۲ مجاهد		منفصل
		متصل
۳ ثانیه		منفصل
		متصل
۴ تاثیر		منفصل
		متصل
۵ ثمر		منفصل
		متصل
۶ ثواب		منفصل
		متصل

از حروف ها کلمه بسازید .

مثال:		خ	و	ش	ه	خوشه
۱	ج	ر	ی	ب		
۲	م	س	ج	د		
۳	م ج	ا	ه	د		
۴	ث ا	ن	ی	ه		
۵	ث	و	ا	ب		
۶	ث	م	ر			
۷	م ی	ر	ا	ث		

شاگردان بنویسند و بخوانند :

جنگ	گنج	تاج	حج	مسجد

ثمر	ثمر	میراث	مقال	ثواب

جنگل	ثانیه	جنگل	مجبور	گنج

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

کار درست . . . تاکستان را زیاد میکند .

کار درست ثمر . . . را زیاد میسازد .

ثمر زیاد . . . میآورد .

کلمه‌های مناسب :

ثمر

باغداری

فراوانی

جمع آوری

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها

و کشت	کار زیاد و
و مالدارى را	کار درست
تا کستان ها	ثمر باغ ها
میسازد	زیاد

در این جا جمله بسازید .

این جمله ها را بخوانید :

کار و زحمت کشتی تاکداران ، باغداران ، دهقانان

مهرتا کستان ها را زیاد می سازد . و باغبان

و زمین های خوب ، زراعتی و مالداری خوب

فراوانی را می آورد .

فراوانی مالداری را از بین مردم گم

میکند . و مردم خوش بخت میشوند .

درس پانزدهم

صبح

ح

ب

ص

در جاهای خالی بنویسند :

مثال :	ص	ح	ت	صحت
۱	ح	ر	ص	
۲	ص	ا د	ق	
۳	ت ص	د ی	ق	
۴	ص	ب	ا	
۵	ص	ب	ح	
۶	م ص	ر	ف	

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها	
شال :	حاصل	ح	منفصل
		ا	متصل
۱. نصیحت		ص	منفصل
		ل	متصل
۲. بالاحصار		ح	منفصل
		ا	متصل
۳. صحیح		ص	منفصل
		ل	متصل
۴. حکومت		ح	منفصل
		ا	متصل
۵. حمام		ح	منفصل
		ا	متصل
۶. حمل		ح	منفصل
		ا	متصل

از حرف ها کلمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	مثال : خ	
	م	و	ص	م ع	۱
	ل	و	ص	م ح	۲
	ح	ی	ح	ص	۳
	ه	ل	ص	ح و	۴
		ه	ص	غ	۵
	ا	و	ل	ح	۶
	ت	م	ح	ر	۷

شاگردان بنویسند و بخوانند :

مصرف	فرصت	صحیح	نصیحت	تصدیق

حکومت	حاکم	تحصیل	حوصلہ	محصول

صحت	بدست آوردن	مالک	صاف	زمین

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

ما قلمه ها را فردا . . . آورد .

شما قلمه ها را فردا . . . آورد .

آنها قلمه ها را فردا . . . آورد .

کلمه های مناسب :

خواهیم

خواهید

خواهند

خواهد

خواهم

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها :

من و ناصر	به باغ
و حمید و قاسم	خواهیم
قلمه ها را	آورد
فردا	

در این جا جمله بسازید :

این جملات را بخوانید :

من قلمه ها را فردا خواهم آورد .

ما قلمه ها را فردا خواهیم آورد .

تو قلمه ها را فردا خواهی آورد .

شما قلمه ها را فردا خواهید آورد .

او قلمه ها را فردا خواهد آورد .

آنها قلمه ها را فردا خواهند آورد .

درس شانزدهم

نظافت

ن	ظ	ا	ف	ت
---	---	---	---	---

خیاط

ط	ا	ی	خ
---	---	---	---

درجاهای خالی بنویسند .

مثال :	و	ط	ن	وطن
۱	ا ح ت	ی	ا ط	
۲	غ	ل	ط	
۳	ق	ط ا	ر	
۴	ل	ح ا	ظ	
۵	ل	ف	ظ	
۶	ن ظ	ا ف	ت	

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها	
شال؛ تحتی		منفصل	ق ح ط ی
		متصل	ق ح ط ی
۱ قطار		منفصل	
		متصل	
۲ ظرف		منفصل	
		متصل	
۳ اطمینان		منفصل	
		متصل	
۴ مظلوم		منفصل	
		متصل	
۵ خطر		منفصل	
		متصل	
۶ نظر		منفصل	
		متصل	

از حروف ها کلمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	خ	مثال :
	ی	ط	ح	ق	۱
	ط	ا	ی	خ	۲
	ت	ب	و	ر ط	۳
	ت	ف	ا	ن ظ	۴
		ظ	ف	ل	۵
	ظ	ا	ح	ل	۶
	ل	ی	و	ط	۷

شاگردان بنویسند و بخوانند :

خطا	خط	خطر	طومار	طویل

لحاظ	لفظ	نظافت	ظرف	ظلم

طوق	مطبخ	ضعیف	انضباط	قطی

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید :

شاخه ببری ... حاصل تاک را کم میسازد .

هوای تاکستان باید ... نباشد .

برای ریشه تاک فقط ... بس هست .

خاک اطراف ریشه تاک باید یک اندازه ... داشته باشد .

کلمه های مناسب :

غلط

حبس

نم

هوا

روغن

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها

تاک به وزش	ریشه تاک
باد ملایم	به یک اندازه
ضرورت دارد	هوا ضرورت دارد
	همچنین شاخ و برگ

در این جا جمله بسازید :

این جملات را بخوانید :

من تاک ها را شاخه بری می کردم .

ما تاک ها را شاخه بری می کردیم .

تو تاک ها را شاخه بری می کردی .

شما تاک ها را شاخه بری می کردید .

او تاک ها را شاخه بری می کرد .

آنها تاک ها را شاخه بری می کردند .

درس ہفتم

اذان

ا	ذ	ا	ن
---	---	---	---

فائزہ

ف	ا	ث	ہ
---	---	---	---

درجاهای خالی بنویسید :

مثال: ف	ا ث	ه	فاژ ه
۱	پ پ ژ	م ر ر	د د ه
۲	ژ	ا ل	ه
۳	ذ	ا	ک ر
۴	ل	ذ	پ ی ذ
۵	ز	خ ی	ر ه
۶	م	ژ د	ه

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها
مثال :	مژگان	م ژ گ ا ن منفصل
		م ژ گ ا ن متصل
۱	پژمرده	منفصل
		متصل
۲	عذا	منفصل
		متصل
۳	گردم	منفصل
		متصل
۴	ذخیره	منفصل
		متصل
۵	ژاله	منفصل
		متصل
۶	ذکر	منفصل
		متصل

از حروف ها کلمه بسازید :

مثال :	خ	و	ش	ه	خوشه
۱	م	ذ	ه	ب	
۲	غ ژ	گ	ا	و	
۳	ع	ذ	ا	ب	
۴	گ	ژ	د	م	
۵	م	ژ	د	ه	
۶	ل	ذ	ی	ذ	
۷	ک	ا	ذ	ب	

شاگردان بنویسند و بخوانند .

لذید	ثرالہ	مثرگان	ذخیرہ	مذہب

ذلیل	پثرمرده	ذهن	مثرده	اذان

عذر	عذاب	غذا	گرثم	فاثرہ

درجاها خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

اگر من . . . تاک ها چيله خواهند شد .

اگر شما . . . تاک ها چيله خواهند شد .

اگر آنها . . . تاک ها چيله خواهند شد .

کلمه های مناسب :

بنخواهم

بنخواهید

بنخواهند

نخاستن

نشستن

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها

چله	اگراو
خواهند	بنخواهد
شد	تاک ها
	به زودی

در این جا جمله بسازید :

این جملات را بخوانید :

اگر من بخواهم شاید تاک ها چيله شوند .

اگر ما بخواهيم شاید تاک ها چيله شوند .

اگر تو بخواهي شاید تاک ها چيله شوند .

اگر شما بخواهيد شاید تاک ها چيله شوند .

اگر او بخواهد شاید تاک ها چيله شوند .

اگر آنها بخواهند شاید تاک ها چيله شوند .

آ			
ا	ب	پ	ت
ث	ج	چ	ح
خ	د	ذ	ر
ز	ژ	س	ش
ص	ض	ط	ظ
ع	غ	ف	ق
ک	گ	ل	م
ن	و	ه	ی
ء			

(وطن اصلی تاک)

تاک در زمان قدیم یک گیاه خود روی بود.

در افغانستان و شمال ایران

پیدا میشد . بعد ها مردم تاکستانها

ساختند .

رفت رفته مردم دنیا تاکداری

را رواج ساختند .

در این کلمه ها کدام حرف ها آند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها
شال :	تاکستان	ت ا ک س ت ا ن منفصل
		ت ا ک س ر ت ا ن متصل
۱	قدیم	منفصل
		متصل
۲	خود روی	منفصل
		متصل
۳	بعدها	منفصل
		متصل
۴	رواج	منفصل
		متصل
۵	زمانها	منفصل
		متصل
۶	فاکستان	منفصل
		متصل

از حرف ها کلمه بسازید :

خوشه	ه	ش	و	مثال : خ	
	ج	ا	و	ر	۱
	ی	ر و	د	خ و	۲
	ا	ه	د	ب ع	۳
	م	ی	د	ق	۴
	ر	ا	ز	ب ا	۵
		م	ر	گ	۶
	ن	ا	م	ز	۷

درجاها خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

تاک در زمان قدیم یک گیاه ... بود .

وطن ... تاک افغانستان و ایران است .

تاک ... در دیگر وطن ها کاشته شد .

کلمه های مناسب :

خود روی

اصلی

بعدها

رواج

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها

وطن اصلی

تاک

افغانستان و ایران

است .

در این جا جمله بسازید :

جای مناسب

در انتخاب جای برای ساختن

تاکستان دو چیز بسیار مهم است.

یکی اقلیم یعنی آب و هوای مناسب،

و دیگری هم خاک مناسب .

تاک در آب و هوای مناسب و در خاک

مناسب حاصل فراوان میدهد .

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها
مثال : مناسب	منفصل	م ن ا س ب
	متصل	م د ا س ب
۱ ساختن	منفصل	
	متصل	
۲ مناسب	منفصل	
	متصل	
۳ اقلیم	منفصل	
	متصل	
۴ انتخاب	منفصل	
	متصل	
۵ یعنی	منفصل	
	متصل	
۶ چیز	منفصل	
	متصل	

از حروف ها کلمه بسازید .

خوشه	ه	ش	و	مثال : خ	
	ن	ت	خ	س ا	۱
	ب	ا	ت خ	ا ن	۲
	ی	ن	ع	ی	۳
	ب	س	ا	م ن	۴
	د	ه	د	م ی	۵
	ر	ا	ی	ب س	۶
	ل	ص	ا	ح	۷

درجاهاً خالی يك كلمه مناسب بگذارید .

برای ساختن پاکستان . . . مهم است .

یکی اقلیم یعنی . . . مناسب .

و یکی دیگر هم . . . مناسب .

کلمه های مناسب :

دوچیز

آب و هوای

خاک

بی ضرورت

با کلمه ها جمله بسازید :

با این کلمه ها :

برای ساختن

یک تاختستان

دو چیز

ضرورت

در این جا جمله بسازید :

باغ انگور

خاک باغ انگور یا تاکستان باید خالص

ریگ نباشد . خاک باغ انگور باید خالص

گل هم نباشد . خاک تاکستان باید نیم گل

و نیم ریگ باشد .

تاک انگور در خاک های نیمه گل و نیم

ریگ خوب ثمر میدهد .

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها
مثال : میدهد	منفصل	م ی د ه د
	متصل	م ی د ه د
۱ خالص	منفصل	
	متصل	
۲ ریگ	منفصل	
	متصل	
۳ نباشد	منفصل	
	متصل	
۴ میشود	منفصل	
	متصل	
۵ مخلوط	منفصل	
	متصل	
۶ شمر	منفصل	
	متصل	

از حروف ها کلمه بسازید .

خوشه	ه	ش	و	خ	مثال :
	ن	م	های	اتاک	۱
	د	ش	ا	ب	۲
			ل	گ	۳
	د	ی	ا	ب	۴
			م	ه	۵
		ب	و	خ	۶
	د	ه	د	می	۷

در جای خالی یک کلمه مناسب بگذارید :

خاک تا کسنان باید . . . ریگ نباشد .

خاک تا کسنان باید خالص . . . هم نباشد .

خاک تا کسنان باید . . . باشد .

کلمه های مناسب :

خالص

گیل

مخلوط

نامخلوط

بی ریگ

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها

خاک تا کستان

باید خالص ریگ

و خالص گل

هم نباشد .

در این جا جمله بسازید :

(اقلیم)

تاک به آب و هوای معتدل یعنی نه بسیار سرد

و نه بسیار گرم ضرورت دارد . سردی

زمستان برای استراحت تاک خوب است .

گرمی بهار و تابستان برای پخته شدن

میوه 'تاک' خوب است .

هوای گرم انگور را در شش ماه

پخته میسازد .

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها	
مثال:	خمیه	منفصل	خ
		متصل	ی
۱	استراحت	منفصل	د
		متصل	م
۲	معتدل	منفصل	د
		متصل	م
۳	ضرورت	منفصل	
		متصل	
۴	اقلیم	منفصل	
		متصل	
۵	آب و هوا	منفصل	
		متصل	
۶	پخته	منفصل	
		متصل	

از حروف ها کلمه بسازید .

مثال:	خ	و	ش	ه	خوشه
۱	ا س	ت	ر ا	ح ت	
۲	ض ر	و	ر	ت	
۳	م ع	ت	د	ل	
۴	ا ق	ل	ی	م	
۵	آ ب	و	ه و	ا	
۶	م	ی	و	ه	
۷	س	ر	د	ی	

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

تاک به ... معتدل ضرورت دارد .

اقلیم ... است .

آب وهوای ... برای تاک خوب است .

کلمه های مناسب :

اقلیم

آب وهوا

معتدل

بسیار سرد

بسیار گرم

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها

سردی زمستان	و تابستان
برای	برای پخته شدن
استراحت تاک	میوه تاک
و گرمی بهار	خوب است .

در این جا جمله بسازید :

بارندگی

باران برای کلان شدن تآك خوب است

بارش بیوقت تآك را مریض میسازد .

سردی بی وقت خوشه انگور

را کمبار میسازد .

بارش در وقت پخته شدن انگور

خوب نیست .

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها	
مثال : نیت		متصل	ن ی س ت
		متصل	
۱	مریض	متصل	
		متصل	
۲	کم بار	متصل	
		متصل	
۳	بی وقت	متصل	
		متصل	
۴	بارندگی	متصل	
		متصل	
۵	حاصل	متصل	
		متصل	
۶	موسم	متصل	
		متصل	

از حروف ها کلمه بسازید :

مثال:	خ	و	ش	ه	خوشه
۱	م ی	س ا	ز	د	
۲	ک م	ب	ا	ر	
۳	ب ی	و	ق	ت	
۴	ب	ی	ج	ا	
۵	ح	ا	ص	ل	
۶	ب ه	و	ق	ت	
۷	ب	ا	ر	ش	

درجاهاً خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

بارش در موسم ... تاک خوب نیست .

بارش ... تاک را مریض میسازد .

ابرو بارش زیاد خوشه انگور را ... میسازد .

کلمه های مناسب :

حاصل

بیوقت

بی جا

کمبار

پخته

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها

بارش	و در وقت
در موسم	پخته شدن
حاصل	انگور
تاک	خوب نیست

در این جا جمله بسازید :

کاشتن تاک

تاک به دو طریقہ کاشته می شود . یکی این که

تخم آنرا میکارند . دیگر اینکه قلمه تاک را

میکارند . شاخه های مناسب تاک را برای

قلمه قطع میکنند . این قلمه ها را در جای مناسب

میگذارند که ریشه بکشند . قلمه که ریشه کشید

نهایی گفته میشود . نهالی های تاک را در تاکستان

میکارند که پس از چهار سال حاصل میدهد .

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید .

کلمه ها		حرف ها
مثال : نهالی	منفصل	ن ه ا ل ی
	متصل	ذ ه ا ل ی
۱ بریدن	منفصل	
	متصل	
۲ قلمه	منفصل	
	متصل	
۳ ریشه	منفصل	
	متصل	
۴ میکارند	منفصل	
	متصل	
۵ قطع	منفصل	
	متصل	
۶ تخم	منفصل	
	متصل	

از حرف ها کلمه بسازید :

مثال :	خ	و	ش	ه	خوشه
۱	ط ر	ی	ق	ه	
۲	م ی	ش	و	د	
۳	م ی	ک ا	ر	ن د	
۴	م ی	گ ز	ا ر	ن د	
۵	م ی	ک ن	ن	د	
۶	ق	ل	م	ه	
۷	ک ا	ش	ت	ه	

در جای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

تاک به دو . . . کاشته میشود .

یکی اینکه . . . آن را میکارند .

دیگر اینکه . . . تاک را میکارند .

کلمه های مناسب :

طریقه

تخم

مناسب

قلمه

ریشه

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها :

تاک به دو طریقه	تخم و قلمه
در تاکستان ها	و نهالی
کاشته می شود	

در این جا جمله بسازید :

مرض های تاک

مرض ها وحشه ها قسم قسم به تاک ها و تاکستان ها
ضرر میرسانند. مرض ها تاک ها را از بین می برد وحشه ها
تاکستان ها را خراب میکند.

بعضی مرض ها در خاک میباشند. بعضی مرض ها از بارش
بیوقت و سردی بی وقت یا از رطوبت و گرمی زیاد هوا
پیدا میشوند. تاثیر مرض ها وحشات بر تاک ها و میوه آنها
هم قسم قسم است. حشه ها قسم قسم میباشند. هر نوع آنها
به تاک و تاکستان ضرر میرساند. مرض

ها وحشه ها ریشه، بیخ تاک، تنه و شاخه های تاک و همچنین

گل تاک و انگور آنها را خراب میسازند. برای نابود کردن مرض ها

وحشه های مضر، دواها و چاره های هم هست که در کتاب های

دوم و سوم (سواد تاکداری) خواهید خواند.

در این کلمه ها کدام حرف ها اند بنویسید :

کلمه ها		حرف ها	
مثال :	شاخه	منفصل	ش ا خ چ ه
		متصل	ش ا خ چ ه
۱	همچنین	منفصل	
		متصل	
۲	چاره ها	منفصل	
		متصل	
۳	حشره ها	منفصل	
		متصل	
۴	تاكداری	منفصل	
		متصل	
۵	دواها	منفصل	
		متصل	
۶	ضرر	منفصل	
		متصل	

از حرف ها کلمه بسازید .

مثال :		خ	و	ش	ه	خوشه
۱	ب	ی	خ			
۲	ش ا	خ	بج	ه		
۳	ا	و	ل			
۴	د	و	م			
۵	س	و	م			
۶	ت	ن	ه			
۷	ق	س	م			

در جاهای خالی یک کلمه مناسب بگذارید .

مرض ها وحشره ها به تاکستان ها . . . می‌رسانند .

هر مرض به . . . ضرر می‌رساند .

برای . . . کردن مرض ها دواها است .

کلمه های مناسب :

ضرر

تاک

نابود

درد

با کلمه ها جمله بسازید .

با این کلمه ها

کتاب های	برای نابود کردن
دوم و سوم	مرض ها و حشرات
خواهید خواند .	دوا ها
	است که در

در این جا جمله بسازید .

ISLAMIC STATE OF AFGHANISTAN

Education Center For Afghanistan

Learning to Read and Write

(2)

Author: Fateh Mohammad Muntazir

1992

OPIUM.
The enemy of Humanism

Printed by: Afghan Refugee Printing Program
 The International Rescue Committee
 G.P.O.Box 504, Peshawar, Pakistan. Tel: 42727.